

for sig have bidraget sit til at fremme Problemets Løsning. De Fremskridt og Opfindelser, som sigtes til, ere væsentlig følgende:

Elektriske Akkumulatorer, der afgive en bekvem Drivkraft under Vandet.

Den whiteheadske Torpedo, der særlig egner sig til Vaaben for Undervandsbaade, og desuden kan betragtes som en lærerig Model af disse.

Den whiteheadske, saakaldte hemmelige, Mekanisme til Styling i Dybden under Vandet.

Obrys Gyroskop til Styling i Sideretning.

Udviklingen af Elektrotekniken.

Fremstilling og Magasinering af *komprimeret, eventuelt flydende Luft.*

Opgaven har da ogsaa fundet sin Løsning baade i Frankrig og i Amerika, men medens man vedrørende de franske Baade kun er i Besiddelse af sparsomme Oplysninger, foreligger der langt rigeligere Materiale til Bedømmelse af, hvad man virkelig har opnaaet i Amerika.

I Amerika er det navnlig Mr. John P. Holland og det paa hans Patenter dannede Selskab »The Holland Torpedo Boat Company«, der med Held har arbejdet i denne Retning og fremstillet en virkelig brugbar Type.

Den første Baad, som dette Selskab har bygget, er »The Holland«, som er fremstillet paa vedføjede Billeder. Denne Baad har Selskabet for nylig leveret til de Forenede Stater for en Pris af 150,000 Dollars.

Baadens Hoveddimensioner ere følgende:

Længde 54 Fod.

Diameter 10 1/4 Fod.

Letteste Displacement: 64 Tons.

Displacement i Skvalpestillingen 74,2 Tons.

Displacement helt nedsænket 74,4 Tons.

Bevægskraften i Overfladen er en 50 Hestekraft Gazolin Motor og under Vandet en 50 Hestekraft elektrisk Motor, der faar sin Strøm fra et Akkumulatorbatteri. Dette kan, naar det er afladet, atter lades ved Baadens egen Hjælp, idet Gazolin-maskinen, naar Baaden er i Overfladen, kan drive Motoren som Dynamo. Baaden er saaledes autonom, saa længe dens Forraad af Gazolin strækker til. Farten er 8 Knob. — Armeringen er et Stævnrør til Whiteheads Torpedoen.

Under de Prøver, som Baaden foretog i Begyndelsen af indeværende Aar, og fra hvilke de her gengivne Fotografier skrives sig, viste det sig, at Baaden var istand til med fuldstændig Sikkerhed at udføre Løb af bestemt Længde og i bestemt Retning helt nedsænket og holdende en vis Dybde. Den gik op i Skvalpestillingen med visse Mellemrum og dykkede igen efter at have vist sin Kuppel en halv Snes Sekunder over Overfladen. Saaledes nærmede den sig en Boje, mod hvilken den tilsidst affyrede en Torpedo, der passerede tæt forbi Bojen. Længden af de nedsænkede Løb var omtrent en Fjerdingvej. Luften i Baaden var under Prøverne fuldstændig frisk.

Da det ved disse Prøver, der foretoges saavel for en teknisk-militær Kommission som ogsaa senere for Senatets Flaadeudvalg, var godtgjort, at Baaden fuldt ud egnede sig til Krigsbrug, har man derefter bestemt sig til at bestille seks ny Baade af samme Type, men noget større og kraftigere. Fire af disse Baade skulle bygges i New-York og to i San Francisco. Deres Pris vil blive 170,000 Dollars pr. Baad.

Følgende Meddelelse fra »Times« af 27. September 1900 viser, at »Holland« allerede nu deltager i aktiv Tjeneste: »Holland« er bleven prøvet for nylig ved Eskadre-Manøvrerne i Newport. Den stod flere Kvartmil ud til Søs med Kommandotaarnet næsten under Vandet, og nærmede sig Krydseren »Kearsarge« paa Præjehold. Efter at have afskudt en uladt Torpedo, forsøgte den at finde de andre Skibe i Eskadren, men da disse ikke brugte deres Projektører, saaledes som de havde Ordre til, var den ude af Stand til at finde dem. Havde de haft deres Projektører tændte, vilde »Holland« have været istand til at ødelægge hele Flaaden.

Undervandsbaaden er i sin nuværende Form udelukkende et defensivt Vaaben, særlig egnet til Forsvar af Havne, Flodmundinger, Fjorde, Sunde og Stræder. Den vil kunne indtage en Plads som et vigtigt Led i de Landes Søforsvar, som udelukkende ere henviste til Defensionen. Den vil i stor Udstrækning kunne træde i Stedet for de nuværende Torpedobaade, og vil tvinge enhver Fjende til at vise den største Forsigtighed ved Angreb paa Havne og Kyster.

Det, der navnlig saavel i Frankrig som i Amerika synes at have tiltalt baade Autoriteterne og Publikum ved Undervandsbaadene, er deres store Billighed sammenlignet med de kolossale Priser, der nu maa betales for Panser og Panserskibe. Autoriteter som Admiral Dewey og Rear-Admiral Hichborn i Amerika mene, at Undervandsbaade for en stor Del vil kunne opveje Mangelen af Panserskibe til Forsvar af de Forenede Staters mange og spredte Havnestæder. Anskaffelsen af Panserskibe til en effektiv Opfyldelse af dette Formaal vilde kræve umaadelige Summer, medens man for den Sum, der medgaar til Bygningen af et første Klasses Panserskib, vil kunne anskaffe 30 Undervandsbaade. To saadanne Baade vilde efter Admiral Deweys Udsagn kunne have gjort det umuligt for ham at holde Manila Havn med sine 15 Skibe.

At man i Frankrig for Alvor har taget fat paa denne Sag, fremgaar af følgende:

Foruden de færdigbyggede Undervandsbaade, som den franske Regering besidder, agter den at bygge ialt 17 Baade. To af disse, *Farfadet* og *Algtørn*, kunne anses for at være saa godt som fuldførte. To andre Baade, *Triton* og *Sirène*, som bygges i Cherbourg, er af den saakaldte »submersible« Type, d. v. s. de have Bevægskraft egnet til at gaa under Vandet, men er hovedsagelig beregnet paa at gaa i Overfladen ved Dampmaskine eller anden Motor, afhængig af Adgang til Luften. Tre andre Baade bygges i Rochefort, nemlig *Korrigan*, *Gnome* og *Lutin*. I Cherbourg er Kølen nylig lagt til to Baade, *Silure* og *Espadon*. I Løbet af næste Aar skal der yderligere sættes ialt 8 ny Baade i Bygning, nemlig to i Cherbourg og sex i Toulon. Alt i alt ventes det saaledes, at ved Udgangen af næste Aar vil Frankrig have 22 Undervandsbaade enten færdige eller under Bygning.

Man hører stundom den Indvending mod Undervandsbaaden, at det er et lumskt Snigvaaben, som af den Grund ikke burde anvendes i Krig. Undervandsbaaden adskiller sig dog ikke i den Henseende fra den almindelige Torpedobaad. Ligesom denne sidste udfører den sit Angreb ved at affyre en Torpedo mod det fjendtlige Skibs Bund og søger ligesom denne at udføre dette paa en saadan Maade og under saadanne Forhold, at den har de bedst mulige Chancer for ikke at blive opdaget og tilintetgjort. At den ene Type kun kan anvendes i mørkt og usigtbart Vejr, medens den anden kan anvendes under alle Forhold, kan neppe berettigede til at sætte dem, moralsk set, i forskellige Klasser.

Undervandsbaadens Anvendelse er i nøje Overensstemmelse med de Principper, der ere de gældende saavel for Krige til Lands som til Vands; men disse Baade have forsaavidt, moralsk set, en Berettigelse som faa andre Vaaben, idet de i fortrinlig Grad ville blive af Værdi for de svagere Magter, de, der kun føre Krig som Nødværge mod stærkere Magters Overgreb.

BØGER.

Henrik Pontoppidan: *Lille Rødhætte* (Det nordiske Forlag). — Gustav Wied: *Det svage Køn* (Gyldendalske Boghandel).

BOGMARKEDET TEGNER ualmindelig fløvt i Aar. Tilbudet er rigeligt, men Kvaliteten ærligt talt ikke opmuntrende.

De Unge — hvor spores de Løfter, som skulde vise Væksten og lade Fremtiden ane? Jakob Hansen og M. Andersen Nexø har hævdet deres Talent langt interessanter end i »Menneskenes Døtre« og »En Moder«, og Edv. Egebergs »Helligbrøde« synes kejtet moraliserende, naar man mindes hans dybt alvorfulde Fortælling »Ved Dødens Port«. Debutanterne viser sig endda ringere. Carl Thalbitzer opnaar helt net i Romanen »Slægtens Sidste« at kalkere over en Række kendte Mønstre, medens Dr. Emil Rasmussen med »Anita« lader sin fængslende Fortælle-Evne og sit klart iagttagende Lune falde planløst i Stumper og Stykker og munde ud i Vaas.

Saa vender man sig i Haab til de lidt Ældre, som uden endnu at indtræde i Hædersgubbernes Laug har tilkæmpet sig Mester-Sikkerheden og

og Magten over Læserne. Med Interesse griber man Henrik Pontoppidans »Lille Rødhætte«, med hvilken han hviler ud under Lykke-Pers lange Rejse.

Hvilken overlegen Fortæller han dog er. Herman Bang kan være mere impulsiv og malende, Karl Larsen detailsikrere i sin næsten videnskabeligt gennearbejdede Prosa. Men ingen Forfatter i Norden ejer Pontoppidans faste, klare og stærke Sprog. Man maa helt til Maupassant for at finde Sammenligningen — og det vægrer man sig endda uvilkaarlig ved, fordi Pontoppidan er saa dybt bundende dansk.

Hvor lyslevende er ikke Begyndelsen med Landstationen, hvor Bønderne sidder og venter, nysgerrige efter at se »Tudsen«, der var saa led og arrig en Kvind, at Herremanden maatte lade sig skille fra hende. Nu ventes hun tilbage til hans Dødsleje. Og saa Scenen med den Døende, hvor hun røres et Øjeblik, men stivner i Had overfor Testamentet, der skænker den ene Gaard som Mindelegat til Ære for den unge Kvinde, han skulde have været gift med, og hvis Død blev ham en dræbende Sorg. Naturligt, næsten nødvendigt kommer det, at hun fjærner Testamentet, trodsende Had og Rygter, indtil Folkesnakken tvinger hende til Mened, Fald og Fængsel — røbet af sin egen Datter.

Som disse Mennesker plastisk staar overfor hverandre! Det haarde størknede Racemenneske — det blege, skælvende Pigebarnd — den brave Teolog, Datterens Udkaarde, hvem »Tudsen« koldblodigt sender i Døden til en giftig Missions-Egn — og saa den embedssikre Herredsfoged med sin gamle Forelskelse i Herremandsfruen, hvem han kendte som den indtagende »lille Rødhætte«.

Og alligevel vil denne Bog ikke længe blive regnet mellem de betydende i Pontoppidans Forfatterskab. Thi — »Tudsen« kommer os jo i Grunden slet ikke ved. Vi har ikke forelsket os i hende, da hun var »den lille Rødhætte«, vi ved ikke noget om hende fra den Gang og forstaar eller tror ikke paa hendes Livs Udvikling. Resultatet bliver da en beundringsværdig fortalt Kriminalhistorie, som rigtignok ved sin Slutnings Spænding med bleg Anger og Nattevandren i Borgsalen minder en Smule om de bedre engelske Dame-Romaner. Et brillant gjort Portræt . . . men hvorfor har Pontoppidan malet det?

Saaledes kan man umuligt falde paa at spørge overfor Gustav Wieds »Det svage Køn«. Han kan længe nok med et Smil forsikre, at Kvinderne er ubetinget det bedste, man har af den Slags — han finder nu en Gang, at de er urimelige Væsner, som man bliver rasende over, selv om man ikke kan lade være at elske dem — og som i Grunden kun fortjener Satyrens allersomskarpeste Skyts.

Imidlertid har han taget sine Kønssjender en Smule for let. Den ægteskabeligt upaalidelige »Naade« i de første Satyrspil er ikke bleven meget andet end løs Studie, hvor endda Tjeneren med sin Nakkeskilning er nok saa morsomt gjort som selve Hendes Naade, og hvor en drastisk, fed, halvtysk Ritmesterfrue ved Navn Sara er den eneste rigtig morsomme. Den lille, sødt uartige »Fru Mimi« med sin utroligt kedsommelige Mand rangerer som Menneskeskildring ikke meget over Genemsnitsfarcen. Og hverken »Frøken Mathilde«s barokke Udyd eller »Ane-Marie«s Husmands-Erotik er det mindste mere end en Pointe i Staffage.

Hele det svage Køn har Wied altsaa ikke gjort det af med. Men hvilket ufortrødent Humør ejer den Mand ikke. Han kan i sine Selskabssale undertiden søge sine Mønstre hos Bang og i sine Bønderstuer hos sig selv — i hvert Tilfælde ikke i det Landsens Liv, hvor Bønderne gaar paa Høj-skole og sidder i Rigsdagen og har Tæppe paa Gulvet. Han kan ogsaa falde over i en og anden Plathed, hvor han mente en Morsomhed. Gotte sig maa man dog, enten han saa slaar sig til Taals med at være Humorist, eller med et lykkeligt Spadestik naaer ned til den store Humors ædle Aare.

Og selv om hverken Pontoppidan eller Wied har egentlig beriget Nationalliteraturen med disse deres Bøger, faar vi dog være glade for dem. De fængsle, hver paa sin Maade, ved deres utvivlsomme Kunstnerævine. Til en vis Grad havde jo Carl Ewald Ret, da han nylig skrev: Man skal bare ikke tage Bøger altfor højtideligt.

Chr. G.